

17. november 2017

Politisk aftale om ny Fælles Kemiindsats 2018-21

Oplyste forbrugere, fair vilkår for virksomhederne, reduktion af sundheds- og miljøbelastningen og styr på den mest skadelige kemi – det er hovedlinjerne i den nye aftale om kemi i produkter og fødevarer.

Regeringen, Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Enhedslisten, Alternativet, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti vil værne danskerne og miljøet mod skadelige kemiske stoffer. Vi udsættes for kemiske stoffer, uanset hvor og hvordan vi færdes i verden. Det er derfor vigtigt, at der er fokus på både beskyttelsen af menneskers sundhed og miljøet samt på en ansvarlig produktion og anvendelse af kemiske stoffer. Vi skal have fordelene af kemien uden at blive udsat for skadevirkningerne.

Vi skal have ekstra fokus på de grupper, der er mest sårbare over for kemiske stoffer – ufødte, børn og unge – for kemiindsatsen peger ud i fremtiden. Derfor er der brug for en vedvarende indsats i forhold til forbrugerprodukter og fødevarer og for løbende at oplyse forbrugerne, så vi kan foretage et trygt valg.

Vi har brug for mere viden om de sundhedsmæssige konsekvenser af anvendelsen af kemi i de produkter, vi omgiver os med. Derfor skal der være fokus på at gennemføre risikovurderinger af forbrugerprodukter mv. Der skal gennemføres risikovurdering af kemi i forbrugerprodukter, ikke mindst til de sårbare grupper, og hvis det viser sig, at produkterne indeholder stoffer, der kan udgøre en risiko, skal der sættes ind. Der skal være fuldt fokus på, at forbrugerprodukterne overvåges, undersøges og kontrolleres. I forhold til vores fødevarer og emballage til fødevarer skal beskyttelsen af forbrugere prioriteres højt, så alle danskere kan være trygge ved, at deres fødevarer ikke indeholder skadelig kemi. Risikovurdering er et administrativt værktøj, som anvendes til at fastsætte krav til det enkelte produkt eller fødevars indhold af kemiske stoffer med farlige egenskaber.

Sigtelinjen for den fælles kemiindsats er den langsigtede vision i EU's 7. Miljøhandlingsprogram om et ikke-giftigt miljø, hvor borgerne beskyttes mod miljørelaterede belastninger og risici for deres sundhed og trivsel, som forudsætter en særlig indsats i forbindelse med kemikalier i produkter og fødevarer. Danmarks position som et land, hvor innovation, miljø og sikkerhed går hånd i hånd med en fair konkurrence, skal derfor styrkes. Produktion og handel med kemiske stoffer og produkter sker globalt. En ambitiøs regulering af kemiområdet skal derfor som udgangspunkt fastlægges i EU og så vidt muligt globalt. Danmark skal målrettet arbejde for at få en stærk EU-regulering af de skadelige stoffer og aktive indspil til udviklingen af EU's kemikaliepolitik, så vi får den bedste forbrugerbeskyttelse og de mest lige konkurrencevilkår. Vi skal være med til at sikre et højt beskyttelsesniveau for alle borgere og miljøet.

Sammenlægningen af Miljø- og Fødevarerministerierne giver helt nye muligheder for en tværgående beskyttelsesindsats på kemiområdet, så en ny fælles aftale kan omfatte både industrikemikalier, forbruger- og biocidprodukter, fødevarer og fødevarekontaktmaterialer. Indsatsen favner også forskning og videnopbygning, EU regulering, information og vejledning, samt tilsyn og kontrolopgaver. Vurdering af effekten af kemikalieindsatsen 2014-17 giver det overordnede billede, at gevinsterne af indsatsen væsentligt overstiger omkostningerne. Regeringen, Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Enhedslisten, Alternativet, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti ønsker derfor at videreføre og udbrede den hidtidige stærke indsats. Vi skal være med til at sikre alle borgere og miljøet et højt beskyttelsesniveau.

Oplyste forbrugere

Forbrugere skal være trygge, når de køber produkter og fødevarer. Det stiller høje krav til oplysningernes troværdighed. Ærlig information om kort- og langtidseffekter af kemiske stoffer i forbrugerkommunikation medvirker hertil. Særligt sårbare grupper i befolkningen har krav på et ekstra fokus. Beskyttelsen af ufødte, børn og unge skal derfor i højsædet. Styrket, enkel, sammenhængende og forebyggende information om kemi i produkter og fødevarer og fødevarekontaktmaterialer skal hjælpe forbrugerne til at træffe et oplyst valg, eksempelvis ved miljømærker. Indsatsen vil også på et overordnet niveau omfatte gode råd til forbrugere, som ønsker at være ekstra forsigtige. Der skal være øget adgang til viden om kemiske stoffer i fødevarer og forbrugerprodukter gennem udnyttelse af digitale muligheder.

Fair vilkår for virksomheder

Danske virksomheders styrkepositioner skal udnyttes. Skrappe EU-regler sikrer fair konkurrence, og virksomheder, der går forrest, får gode vilkår for vækst ved tidligt at substituere til grønnere alternativer og træde ind i den cirkulære økonomi. Kemiindsatsen skal bidrage med indspil til implementering af EU's plaststrategi. Det skal samtidig sikres, at der er tilstrækkeligt gode data til at sikre forsvarlig brug og undgå substitution til stoffer, der ikke er bedre. Danmark skal arbejde for, at kvaliteten af virksomhedernes REACH-registreringer forbedres, herunder blandt andet vedrørende data om anvendelser og eksponering og information om stoffers farlighed ved vurdering af registreringer og testforslag, så tilstrækkelig viden er til rådighed. Virksomhederne, især de små og mellemstore virksomheder, skal vejledes om lovgivning, risikovurdering og -håndtering. Det gælder også nethandelsvirksomheder, som i stigende grad gør sig gældende på markedet. Der skal arbejdes for at sikre, at produkter med skadelige stoffer ikke kan importeres fra tredjelande til Danmark og EU, herunder også i forhold til de importerede produkters genanvendelighed i den cirkulære økonomi. For at hjælpe virksomheder til at overholde reglerne og undgå uønskede kemiske stoffer i fødevarer og fødevarekontaktmateriale udvikles vejledningsmateriale til brancher og virksomheder.

For virksomhederne skal have de rette værktøjer og sikres forbedrede rammevilkår, som sætter dem i stand til at agere konkurrencedygtigt i Danmark og internationalt. Vi skal medvirke til at øge væksten og samtidig sikre beskyttelsen af forbrugerne og miljøet.

De fem skadevirkninger i fokus

De værste kemiske stoffer skal ud af de produkter, danskerne møder i deres hverdag, og de skal ligeledes undgås i fødevarer, hvis mængderne udgør en risiko for menneskers sundhed. Ikke mindst for de særligt sårbare - ufødte, børn og unge. Den danske indsats skal fokuseres inden for de mest skadelige og problematiske kemiske stoffer i forbruger- og biocidprodukter, fødevarer og fødevarekontaktmaterialer. Der skal udarbejdes en strategi for håndtering af allergi, herunder i EU, som sikrer en styrket, koordineret regulering af allergifremkaldende stoffer.

Der skal fortsat fokuseres på hormonforstyrrende stoffer, herunder arbejdes for en opstramning af kriterierne og sikres fortsat forskning og vidensopbygning på området og påvirkning af EU-lovgivningen. Eventuelle nye sammenhænge mellem kemi og de såkaldt nye sygdomme skal undersøges. Der skal også være fortsat fokus på udvikling og forbedring af testmetoder og på forskellige relevante eksponeringsveje. Der skal ses på mulighederne for vurdering af grupper af stoffer i stedet for af enkelte stoffer og herunder vurdering af stofgrupperes cocktaileffekt og eventuelle nye sammenhænge mellem kemi og sygdomme. Der skal være aktiv dansk deltagelse i det fælles arbejde i EU med at identificere stoffer til regulering under REACH og CLP baseret på nyeste viden.

Forbrugerne skal særligt beskyttes mod stoffer, der:

- giver kræft, skader arveanlæg eller vores forplantningsevne (CMR-stoffer)
- påvirker hjernens udvikling,
- er hormonforstyrrende,
- kan give allergi, eller
- udgør en risiko for miljøet.

Forskning og vidensopbygning

Der er behov for at udbygge viden og dataindsamling om kemiske stoffer, så vi kan sætte ind, hvor og når en indsats er påkrævet for de mest skadelige og problematiske stoffer. Forskning, udvikling og vidensopbygning skal derfor fortsat prioriteres. Det gælder bl.a.

allergifremkaldende og hormonforstyrrende stoffer herunder deres betydning for nye sygdomme som f.eks. fedme, diabetes, kronisk træthed og effekter på hjernens udvikling. Der skal også mere fokus på de enkelte stoffers effekt i kombination med hinanden.

Formålet med indsatsen er at begrænse udsættelsen for den skadelige og problematiske kemi samt øge substitution til mindre skadelig kemi og til fremme af den cirkulære økonomi uden utilsigtede miljø- og sundhedsproblemer. Ny viden og pålidelig dokumentation er en vigtig forudsætning for gennemslagskraft i EU og internationalt og Danmark vil styrke vigtige områder, hvor vi i forvejen er internationalt førende, fx på hormonforstyrrende stoffer.

Aftaleparterne er enige om at styrke forskning i hormonforstyrrende stoffer, bl.a. i sammenhæng med fertilitet og ved biomonitorering. Primo 2018 forelægges der et konkret forslag til faglig konstruktion til aftalekredsen inden den konkrete udmøntning. Der bygges videre på de kompetencer, som allerede findes på de nuværende viden- og forskningscentre Hormoncenteret (CeHoS) og EDMaRC.

EU-strategi

Danmark skal presse på og medvirke til fremdrift i EU med henblik på en stærk fælles kemiregulering, hvor de værste kemiske stoffer forbydes. Danmark skal gå forrest og udnytte vores styrkepositioner, når der er et fagligt grundlag baseret på solid videnskabelig dokumentation for stoffers farlighed og den risiko, der er forbundet med anvendelse af stofferne. Derfor skal klassificering og begrænsning være styret af videnskabelig dokumentation, så ressourcerne bliver anvendt på en regulering af de stoffer, som udgør en væsentlig risiko. Der arbejdes også for at regulere hele stofgrupper i stedet for udelukkende at regulere stoffer et ad gangen. Når Danmark arbejder for, at der indføres EU-regulering, skal det baseres på alliancer og samarbejder med de andre lande med samme tilgang til problematiske stoffer som Danmark. Danmark skal spille stærkt ind til EU's Non Toxic Environment Strategi med udgangspunkt i 7. Miljøhandlingsprogram og opfølgning på Kommissionens REACH Review. Danmark vil i perioden arbejde for – i samarbejde med kommende EU formandskaber – at afholde en konference på højt niveau og om muligt med deltagelse af ministre om en udbygget og forstærket kemikaliepolitik og kemikaliregulering. Aftalekredsen bag kemiindsatsen 2018-21 vil mødes primo 2018 med henblik på at drøfte, hvordan Danmarks styrkepositioner kan bruges aktivt til at påvirke reguleringen i EU. Hvis der ikke kan eller bør etableres yderligere EU regulering fx pga. mangel på dokumentation, skal der iværksættes andre initiativer, hvis der er mistanke om miljø- eller sundhedsskadelige effekter. Danmark arbejder fortsat sammen med REACH-UP-landene.

Kontrol og overvågning

Kontrol og håndhævelse herunder sanktioner samt kortlægning og overvågning er nødvendig, og forventningerne til kontrol øges med øget import via e-handel og de nye forpligtelser bl.a. på biocidområdet. Sanktionspraksis i Miljøstyrelsens Kemikalieinspektion vil blive evalueret i aftaleperioden med henblik på mulig skærpelse af sanktionerne overfor ikke mindst gentagne overtrædelser af regler. Der vil være en øget importkontrol, herunder evt. også fysisk kontrol ved grænseovergange af forbrugerprodukter. Kontrollen skal tilrettelægges risikobaseret og skal anvende de virkemidler, som tilskynder til en vedvarende regelefterlevelse i virksomhederne. Overvågning skal give viden om kemiske stoffers tilstedeværelse og skal omsættes til vejledning og læring i virksomhederne. Dette er med til at sikre et højt beskyttelsesniveau for danskerne og miljøet. Virksomheder skal ikke kunne få konkurrencefordele ved at overtræde reglerne og udsætte befolkningen og miljøet for unødvendige risici. Vi sætter ind med målrettet kontrol af fødevarer, fødevarerkontaktmaterialer, biocider og andre forbrugerprodukter. Overvågningen skal udbygges, så vi bedre kan prioritere myndighedernes kontrolindsats og fødevareraktiviteterne kan styrke deres egenkontrol. Vi skal styrke kontrollen, hvor risikoen er størst, og anvende de metoder og værktøjer, der opnår den største effekt. Vi skal også samarbejde med de europæiske kontrolmyndigheder, og kontrolindsatsen skal koordineres bredt i EU. Det er vigtigt for danske virksomheders konkurrenceevne, at alle virksomheder overholder kemireglerne på lige vilkår.

Økonomi

Der afsættes 284,8 mio. kr. til den nye fælles kemiindsats 2018-21.

Tabel 1

Finansiering af ny fælles kemiindsats 2018-2021 (mio. kr.)

Mio. kr., 2018 priser	2018	2019	2020	2021	I alt
I alt pr. år	71,2	71,8	70,9	70,9	284,8

Aftalen om en ny kemiindsats 2018-21 finansieres af:

1. Eksisterende bevillinger på Miljø-og Fødevareministeriets område
2. Yderligere 20,0 mio. kr. fra Aftale mellem Regeringen, Dansk Folkeparti og Radikale Venstre om Erhvervs- og Iværksætterinitiativer af 12. november 2017
3. En reduktion af friplads/stipendier til udenlandske studerende
4. Afskaffelse af zone 4-censorrejser

Aftaleparterne vil mødes årligt for at følge op på aftalen. Der udarbejdes årligt en kort redegørelse for status.

Bilag til politisk aftale om ny Fælles Kemiindsats 2018-21

Oplyste forbrugere

Indsatser i MFVM

Forbrugerinformation og kampagner

Informationen skal generelt hjælpe forbrugerne, så det bliver nemmere for dem at navigere i valget af hverdagsprodukter og vaner i hjemmet med hensyn til ”hverdagskemi”.

- Der gives konkrete råd via sociale medier, nyheder og hjemmesider om hvordan man nedsætte sin udsættelse for f.eks. mistænkte hormonforstyrrende stoffer i hverdagen eller på andre områder, hvor der er grund til at anlægge en forsigtig tilgang. Målgrupper vil primært blive fastlagt ud fra hensynet til at beskytte ufødte, børn og unge, da disse grupper generelt er mest følsomme overfor udsættelsen af kemiske stoffer.
- Der kan gennemføres to større enkeltstående kampagner som eksempelvis kunne være en kampagne, målrettet unge, der flytter hjemmefra eller et børnerådsmøde om kemi. Disse kampagner kan suppleres med anden fokuseret information, på de sociale medier, hjemmesider eller partnerskaber med andre aktører. Andre styrelser inddrages i udarbejdelsen af informationsaktiviteterne – fx Lægemiddelstyrelsen og Sundhedsstyrelsen. Der udvikles en løsning, der bygger bro mellem kemioplysningen på hovedhjemmesiderne for Miljøstyrelsen og Fødevarestyrelsen.
- Tjek kemien app'en, der giver forbrugerne mulighed for at fravælge produkter med kandidatlistestoffer, vil blive fremmet og udbredt i EU.

Viden om biocider/sikker brug af biocider på jobbet

Med Miljøstyrelsens fortsatte informationsindsats vedr. biocider ønskes det sikret, at både forbrugere og professionelle anvender biocider korrekt.

- Forbrugere skal informeres om alternative bekæmpelsesmetoder, herunder giftfri løsninger samt indsatser for at undgå resistensudvikling i forbindelse med bekæmpelse af skadevoldere i hus og hjem - især ift. desinfektions-, insekt-, alge- og træbeskyttelsesmidler.
- Professionelle skal have undervisning og brancherettede vejledninger om korrekt og bæredygtig anvendelse af biocider, især skadedyr- og insektbekæmpere, skadeservice ved skimmel/fugt/vandskader, tagrensere, pleje- og ældresektoren m.fl.
- Derudover skal bekæmpelsesmiddeldatabasen udbygges, så det bliver nemmere at orientere sig om, hvilke biocidprodukter der er lovlige at besidde og bruge.

Allergistrategi

Der skal udarbejdes en allergistrategi med det formål at styrke indsatsen over for allergifremkaldende kemikalier for at øge beskyttelsesniveauet og reducere antallet af personer, som udvikler hudallergi. Indsatsen skal styrke Danmarks indflydelse i det europæiske samarbejde på området, herunder sikre påvirkning af ny regulering og fastsættelse af internationale guidelines til vurdering af kemikaliers allergifremkaldende egenskaber.

- Strategien og herunder Allergicentrets forskning og overvågning vil give input til forbrugerinformation om allergi, som særligt vil omfatte børn og unge.
- Strategien vil bl.a. omfatte kortlægning af hvor mange eller få personer, der påvirkes i nogen eller høj grad. De mest allergifremkaldende stoffer identificeres bl.a. gennem Videncenter for Allergi's patientregistreringer og/eller befolkningsundersøgelser. Disse stoffer skal håndteres via REACH eller produktspecifikke lovgivninger afhængig af, hvor stofferne anvendes.
- Strategien omfatter også initiativer til, at de mest allergifremkaldende stoffer klassificeres efter den strengeste kategori, hvis der er tilstrækkelige data hertil, hvilket vil medføre et klart øget beskyttelsesniveau for både forbrugere og arbejdstagere. Arbejdet omfatter også metoder til at teste og vurdere kemiske stoffer for deres hudallergene egenskaber.

Miljømærker

Forbrugerne skal inspireres til at efterspørge miljømærkede produkter og udbuddet skal øges, der hvor der er et lille udbud af miljømærkede produkter, fx babyprodukter, legetøj, elektronik, tekstiler og tøj. Det kan ske ved, at fx Miljømærkning Danmark står for fx tematiserede kampagner og oplysningsindsats fx i samarbejde med detailhandlen og relevante myndigheder.

- Med henblik på at få flere produkter omfattet af miljømærkeordningen, samtidig med at der skabes øget kendskab til ordningen, afsættes der 4 mio. kr. heraf afsættes 3,5 mio. kr. til Miljømærkning Danmark.
- Der er i forvejen afsat godt 1 mio. kr. til en miljømærketilskudsordning uden for aftalen. Denne ordning får yderligere 0,5 mio. kr.

Fair vilkår

Indsatser i MFVM

REACH og CLP

De danske bidrag til REACH og CLP med vurdering og regulering af stofferne vil have særlig fokus på beskyttelsen af sårbare grupper – ufødte, børn og unge.

- Arbejde for at forbedre kvaliteten af industriens REACH-registreringer ved vurdering af registreringer og testforslag, og udarbejde stofvurderinger for strategisk prioriterede stoffer (de fem i fokus) for at afklare, om yderligere testning eller regulering er nødvendig.
- Deltage i arbejdet med at finde den mest hensigtsmæssige EU-regulering af prioriterede stoffer og udarbejde forslag til EU regulering:
  - harmoniseret klassificering af farlige stoffer
  - optag af relevante særligt problematiske stoffer på REACH-kandidatlisten
  - anvendelsesbegrænsning af stoffer, som udgør en risiko for mennesker og/eller miljø
  - Der arbejdes på at fremme reguleringen af hele stofgrupper i stedet for at regulere stoffer et af gangen. Det kunne fx være grupper fluorerede stoffer, bromerede flammehæmmere, bisphenoler og ftalater.
  - Arbejdet med fælles stofgruppevurderinger vil blive søgt fremmet i regi af REACH Up og andre relevante EU alliancer.
- Deltage i ECHA-komitéerne som fastsat i REACH-forordningen og EU-beslutningsprocesser, inkl. indhentning af mandat fra regeringen og Folketing.
- Virksomheder vejledes og rådgives gennem Help-desk om REACH og CLP.
- Indspil til anden relevant EU-lovgivning, herunder forordningerne om kosmetik og legetøj.

Cirkulær økonomi og plast

- Styr på kemikalierne er afgørende for at få en cirkulær økonomi til at fungere. Det gælder f.eks. i plast. Indsatsen er rettet specifikt mod EU's plaststrategi, som kan supplere øvrige indsatser, der skal fremme cirkulær økonomi i Danmark.
- Der arbejdes med at udvikle konkrete initiativer vedrørende PVC.

Innovation i kemi

- Indsatsen understøtter virksomhedernes innovation for at erstatte uønsket kemi i produktion og produkter med bedre alternativer – green chemistry. Den bygger videre på det eksisterende substitutionspartnerskab ”Kemi i kredsløb”.
- Miljøstyrelsen udarbejder en redegørelse for, hvordan det undgås, at sundheds- og miljøskadelige kemikalier udgør en barriere for cirkulær økonomi, herunder vil der blive set på, om det er relevant at inddrage enkelte brancher som fx tekstilbranchen.

Information til virksomheder om og tilskud til biocider

- Miljøstyrelsen vil udarbejde korte, handlingsorienterede branchespecifikke vejledninger for biocider med praktiske eksempler i samarbejde med biocidpanelet, som fortsættes. Helpdesk og deltagelse i informationsmøder prioriteres desuden.
- Miljøstyrelsen vil tage principelle biocidspørgsmål fra virksomheder op med andre EU-lande for at sikre harmoniserede løsninger.
- Derudover ydes der fortsat tilskud til virksomheder, der har udviklet mindre belastende biocider og har brug for støtte til produktgodkendelse efter den markant mindre omkostningskrævende og forenkede godkendelsesprocedure, der samtidig giver nemmere adgang til de øvrige EU landes markeder eller til godkendelse af mindre belastende aktivstoffer.

Vejledning til virksomheder om kemi i fødevarer

- For at hjælpe virksomheder til at overholde reglerne og undgå uønskede kemiske stoffer i fødevarer udvikles vejledningsmateriale til brancher og virksomheder. Materialet målrettes virksomhedernes behov for konkret viden om regler og risikoparametre for kemiske stoffer i fødevarer. Materialet udarbejdes i samarbejde med brancher og tilsynsførende, hvilket bidrager til fælles forståelse af krav og øget brugervenlighed. Materialet skal ligeledes bruges af Fødevestyrelsens tilsynsførende, og vil dermed øge ensartetheden i kontrollen.

PVC-indsats

Indsatsen over for skadelige stoffer i PVC skal styrkes, herunder ses på substitution til andre materialetyper.

Der vil blive udarbejdet en række konkrete forslag, som vil blive forelagt aftalekredsen i 2018.

De fem skadevirkninger i fokus

Indsatser i MFVM

Globale konventioner

Kemikalier handles og spredes globalt, og Danmark vil være synlig i arbejdet for at få en stærk regulering globalt.

- Danmark vil i forhold til Minamatakonventionen (kviksølv), særligt bidrage til arbejde med evaluering af indsatsens effektivitet og håndtering af kviksølv i affald og sikker opbevaring og rapportering.
- Danmark er i 2017 indtrådt i Stockholmkonventionens (POP'er – persistente organiske miljøgifte) centrale videnskabelige komite (POPRC), som udarbejder anbefalinger om optagelse af stoffer under Stockholmkonventionen.
- Vigtigheden af sikker håndtering af kemikalier er understreget i FN's 2030 Dagsorden og dens verdensmål for bæredygtig udvikling (SDG'erne).
I perioden 2018-21 prioriteres aktiv dansk deltagelse i udformningen af et SAICM post 2020 regime, for sikker håndtering af kemikalier og affald globalt efter 2020, og opfølgning på de nye verdensmål ift. kemikalier og affald. Danmark vil desuden i 2018-19 yde en særlig indsats for at understøtte processer til at nå 2020 målsætningen.

Biocider

En aktiv dansk deltagelse i biocid EU-arbejdet er afgørende for vores muligheder for at sikre at brugen af biocider i Danmark er sikker for både miljø og sundhed.

- Miljøstyrelsens arbejde har desuden væsentlig betydning for de mange danske virksomheder og brancher inkl. landbruget, der er berørt af biocidreglerne. Dansk deltagelse i arbejdet sikrer bedre vejledning og information til danske virksomheder om reglerne.
- De vigtigste EU-opgaver er risikovurdering af biocidaktivstofferne, udvikling og vedtagelse af harmoniserede vejledninger for national godkendelse af biocidmidlerne samt unionsgodkendelse af et stigende antal biocidmidler, der kan markedsføres i hele EU uden særlig national risikovurdering. I takt med, at flere aktivstoffer godkendes, og der ansøges om flere forskellige typer produkter og nye anvendelser, skal der udvikles vejledninger for godkendelsesarbejdet. Målet for Miljøstyrelsens aktive deltagelse i EU-arbejdet på biocidområdet er at sikre danske interesser vedr. sundhed, miljø og danske virksomheders muligheder for vækst og beskæftigelse.
- En målrettet indsats i EU-arbejdet med særlig fokus på aktivstoffer og unionsgodkendte produkter, som sårbare grupper kommer i kontakt med (f.eks. desinfektionsmidler, insektmidler og biocidbehandlede artikler) vil især have effekt for disse grupper.

Forberede regulering af CMR, hormonforstyrrende, neurotox og PBT/POP

Med dette initiativ fokuseres på at forberede regulering af stoffer, der kan skade hjernens udvikling, virker hormonforstyrrende, er CMR (kræftfremkaldende, mutagene eller reproduktionsgiftige) eller skader miljøet. Vi er nået langt med ftalat-indsatsen, som vi har haft gode erfaringer med. Vi vil derfor bygge videre på de erfaringer i forhold til regulering af nye stoffer som fx flourerede stoffer, bromerede flammehæmmere, bisphenoler. Disse stofgrupper forventes at være relevante i en systematisk reguleringstilgang.

Ud fra en løbende vurdering af, hvor der er det største behov kan rammen disponeres til indsatser inden for følgende områder:

- En liste over hormonforstyrrende stoffer udbygges sammen med andre lande med henblik på indspil til EU-regulering. Der kan udvikles værktøjer til at hjælpe forbrugere med at undgå uønsket kemi.
- Der udvikles og forbedres computermødelles (QSAR), for at forudsige, hvordan kemiske stoffer påvirker mennesker og miljøet, og derved bidrage til at identificere og regulere særligt bekymrende stoffer.
- Initiativer vedrørende andre særligt problematiske stoffer, såsom CMR stoffer, stoffer der skader hjernens udvikling (med særlig fokus på beskyttelse af gravide/fostre), stoffer der er svært nedbrydelige og som kan ophobes i mennesker og andre levende organismer.
- Bedre regulering og bedre information til forbrugerne om at undgå uønsket kemi har fokus på beskyttelse af de særligt sårbare grupper, bl.a. gravide og småbørn.

Nano

Som led i aftale om finansloven for 2012 blev der afsat 24 mio. kr. i alt i 2012-15 til "Bedre styr på nano". Som en del af denne indsats blev det danske nanoproduktregister oprettet for at holde øje med udbredelsen af nanoprodukter i Danmark. Registeret forpligter producenter eller importører af en række forskellige forbrugerprodukter med nanomaterialer til at indberette oplysninger om produkter, som frigiver nanomaterialer. Den tidligere indsats på området skal følges op.

- Når resultatet af det igangværende nabotjek af nanoregistret foreligger, vil det blive drøftet i aftalekredsen, om der er behov for ændringer af det danske nanoregister.

Forskning og vidensopbygning

Indsatser

Forstærket forskningsindsats i hormonforstyrrende stoffer med styrket fokus på effekter hos mennesker

Det foreslås at samle viden om hormonforstyrrende stoffer og styrke forsknings- og vidensopbygningen vedrørende observationer af hormonforstyrrende stoffer i mennesker, herunder bl.a. belyse hormonforstyrrende stoffers betydning for nye sygdomme som f.eks. fedme, diabetes og effekter på hjernens udvikling og effekter sent i livet.

Der ønskes et bredere fokus end udelukkende humane studier for at sikre det bedst mulige udgangspunkt for efterfølgende fælleseuropæisk regulering. Derfor vil arbejdet med dyremodeller og effekter i miljøet ligeledes indgå.

Formålet er at skabe den nødvendige viden og sikre kompetencer, der muliggør ny regulering af hormonforstyrrende stoffer. Der bygges således videre på de eksisterende kompetencer, som allerede findes på de nuværende viden- og forskningscentre Hormoncenteret (CeHoS) og EDMaRC.

Aktiviteter under indsatsen kan fx være følgende:

- Samle ekspertise vedrørende undersøgelser i mennesker, effekter i cellekulturer og dyremodeller og effekter i miljøet for at sikre en helhedsbaseret tilgang til vurdering af hormonforstyrrende stoffer og deres effekter.
- Undersøge forekomsten af hormonforstyrrende stoffer ved biomonitoring og deres effekter/kombinationseffekter i den danske befolkning.
- Tilvejebringe viden om sammenhængen mellem niveauer målt i mennesker og risiko for skadelige effekter.
- Opbygge ny viden om hormonforstyrrende stoffer som understøtter myndighedernes forebyggende arbejde for at undgå effekter i mennesker og miljø, herunder viden der kan bidrage til:
  - identificering af mistænkte hormonforstyrrende stoffer,
  - vurdering af om stofferne er hormonforstyrrende og hvordan de kan grupperes,
  - risikovurdering som basis for regulering af de identificerede hormonforstyrrende stoffer.
- Udvikle metoder til vurdering af hormonforstyrrende stoffer.
- Yde videnskabelig rådgivning til myndighederne.
- Dele informationer om hormonforstyrrende stoffer med andre forskere, myndigheder og offentligheden, fx ved konferencer, informationsdage eller lign.

Allergicenter

- Allergicenterets videreføres de næste fire år. Formål med centeret er at forebygge allergi over for kemiske stoffer. Centerets primære aktiviteter er vidensopbygning i form af forskning, allergiovervågning med registrering af tilfælde af allergi over for kemiske stoffer i en national database, formidling af centerets viden og uddannelse, samt rådgivning af nationale og internationale myndigheder.
- Allergicenterets forskning i kemikaliers allergifremkaldende egenskaber og forbrugernes udsættelse for disse stoffer er med til at skabe den nødvendige viden, der muliggør ny regulering af allergifremkaldende kemikalier.
- Forskere fra centeret sidder som eksperter i EU, WHO og OECD, hvor de er udvalgt på baggrund af deres videnskabelige indsats. Centerets indsats kan derfor ad flere kanaler være med til at styrke Danmarks indflydelse på diskussioner og beslutningsprocesser i EU på allergiområdet.
- Allergicentrets forskning og overvågning vil give input til forbrugerinformation om allergi, som særligt vil omfatte børn og unge, da mange allerede udvikler allergi tidligt i teenageårene.

Forskningsprojekterne mellem DTU Fødevareinstituttet og Fødevarestyrelsen

Forskningsprojekterne i rammeaftalen mellem DTU Fødevareinstituttet og Fødevarestyrelsen er en væsentlig forudsætning for al regulering, kontrol og vejledning om kemi i fødevarer, miljø og forbrugerprodukter og udgør solide risikovurderinger baseret på viden om toksicitet og eksponering.

Den viden, der er tilvejebragt under Fødevareforlig 3, skal anvendes i praksis. De igangværende projekter under Fødevareforlig 3 afsluttes i 2018. For at få det fulde udbytte af indsatsen og sikre en vis kontinuitet af Danmarks indsatsområder vedr. kemiske stoffer, er der behov for at bygge videre på disse resultater. Indsatsen forventes at komme til at omfatte fire områder:

- Videreudvikling af metoder til risikovurdering af kombinationseffekter af kemiske stoffer fra miljø- og fødevare-eksponeringer. Forbedring og anvendelse af modeller til risikovurdering af kemiske stoffer, herunder kombinationseffekter.
- Kvantificering af skadelige sundhedseffekter og økonomiske konsekvenser forårsaget af kemiske stoffer ved brug af forskellige mål ("metrics"), herunder økonomiske. Udarbejdelse af helhedsvurderinger for flere fødevarer typer (risk-benefit).
- Udvikling af strategier til identifikation og risikovurdering af nye risici i fødevarer kontaktmaterialer og evt. andre forbrugerprodukter. Screening af flere kemiske stoffer samtidigt fx ved brug af nye sensorteknikker.
- Ny viden om hvordan tarmens mikroflora påvirker den enkeltes reelle eksponering for kemiske stoffer. Indsatsen fører til bedre risikovurdering for sårbare grupper fx børn og gravide.

Årlig screening af forskningsindsats

Der vil i forlængelse af den almindelige forskningsindsats blive foretaget en årlig screening om ny viden om stoffers farlighed, der gør, at der skal tages nye initiativer.

- I forbindelse med den årlige statusdrøftelse mellem aftaleparterne vil dette være et tilbagevendende punkt.

Kontrol og overvågning

Indsatser i MFVM

Kontrol i forhold til REACH og CLP

- REACH-forordningen medfører en række kontrolforpligtelser, fx registrering af stoffer over 100 tons, godkendelser af brug af særligt problematiske stoffer samt anvendelsesbegrænsninger. Fra juni 2018 skal alle stoffer, der produceres eller importeres i mængder mellem 1-100 tons, være registreret. Dette medfører en yderligere kontrolforpligtelse i den kommende handlingsplanperiode.
- CLP-forordningen medfører ligeledes en række kontrolforpligtelser, der også øges i den kommende aftaleperiode, idet de fælles harmoniserede CLP-regler er trådt fuldt og helt i kraft medio 2017.

Kontrol i forhold til biocidforordningen

- Også på biocidområdet vil der i aftaleperiode være nye produktkategorier, som bliver omfattet af godkendelseskravet, og som dermed skal kontrolleres (antifouling, veterinærhygiejne, desinfektionsmidler til fødevarer- og foderindustrien, hygiejne for mennesker og desinfektionsmidler). Virksomheder, som bevidst ikke overholder kravene om godkendelse ("free riders"), har stort incitament til at finde vej til markedet. Herudover er der kontrol med de nye krav, som gælder for behandlede artikler (tekstiler, beklædning m.m.), om at de kun må indeholde godkendte aktivstoffer.

Kontrol med forbrugerprodukter, herunder styrket importkontrol

- En del af den proaktive kontrolindsats (kontrollkampagner) vil have særlig fokus på varer og produkter fra ikke EU-lande. I det omfang det er muligt, tilrettelægges den proaktive kontrolindsats med henblik på, at produkterne ikke når ud i butikkerne. Indsatserne prioriteres bl.a. ud fra på hvilke områder, der vurderes at være størst risiko.
- Der vil være en styrket importkontrol, herunder evt. også fysisk kontrol ved grænseovergange af forbrugerprodukter. Kontrollen skal tilrettelægges risikobaseret og skal anvende de virkemidler, som tilskynder til en vedvarende regelefterlevelse i virksomhederne.
- Miljøstyrelsen vil evaluere sin praksis for indberetninger til RAPEX-systemet. Aftalekredsen vil blive orienteret om evalueringen.

Sanktionspraksis i Miljøstyrelsens Kemikalieinspektion på ovenstående områder vil blive evalueret i aftaleperioden med henblik på evt. skærpelse af sanktionerne, herunder også være fokus på gentagne overtrædelser.

Undersøgelse af forbrugerprodukter

- Indsatsen indeholder en fortsættelse af indsatsen om systematisk kortlægning af kemiske stoffer i udvalgte forbrugerprodukter og genererer viden om, hvilke stoffer (primært stoffer der er omfattet af de 5 i fokus) der findes i produkter, hvor det primære fokus vil være produkter til børn og unge. Undersøgelserne giver en unik viden om, hvilke kemikalier forbrugere kan udsættes for, og resultaterne er vigtigt input til udarbejdelse af råd til forbrugere/industri/brancher og til forslag til ny EU-lovgivning. Indsatsen dækker udover ca. fire projekter også deltagelse i standardiseringsarbejde og afholdelse af informationsdage for fx legetøjs- og kosmetikbranchen.

Kontrol og kompetenceudvikling af tilsynsførende mv.

- Fødevarevirksomhederne finder det fortsat svært at inkludere kemiske stoffer i deres egenkontrol pga. manglende viden. Indsatsen fra Fødevareforlig 3 med kontrol af uønskede kemiske stoffer i fødevarer fortsættes. Der fokuseres på, om 'kemi' indgår i fødevarevirksomhedernes egenkontrol – fx om der er taget stilling til risikoen for dannelse af procesforureninger, anvendelse af fødevarekontaktmaterialer og indhold af naturlige toksiner.
- De tilsynsførendes viden om kemi skal øges. Der vil blive udviklet interaktive kurser, hvor de tilsynsførende undervises i reglerne og ud fra cases og øvelser opbygger viden til at kunne vejlede og kontrollere virksomhederne på et fagligt højt niveau. Der vil blive afholdt "road-shows" i fødevarekontrollenhederne om relevante og aktuelle emner indenfor kemilovgivningsområdet.

Ny kontrol af biocidrester i fødevarer

Der skal fastsættes grænseværdier for rester af biocider i fødevarer, hvor det er relevant, og der skal føres kontrol med mærkningen og anvendelsen af biocider.

EU-strategi (foruden midlerne under de øvrige overskrifter finansieres aktiviteterne af MFVMs FL-bevilling)

Indsats i MFVM

- Den danske kemiindsats, der vedrører forskning og vidensopbygning målrettes og anvendes aktivt, så den bidrager til fremdrift i EU-reguleringen af fx allergifremkaldende, hormonforstyrrende eller neurotoksiske stoffer. Det faglige grundlag er baseret på videnskabelig dokumentation, som giver belæg eller væsentlige indicier for skadelige effekter på mennesker eller i miljøet.
- Hvis der findes et fagligt grundlag, vil Danmark arbejde for at være på forkant gennem forslag til EU-regulering, herunder også arbejde for at få relevante særligt problematiske stoffer optaget på begrænsningsbilaget samt at begrænse produktion, markedsføring eller anvendelse af stoffer, der udgør en risiko for mennesker eller miljø (godkendelseslisten).
- Det danske pres for at tage hånd om de problematiske ftalater skal opretholdes og EU processen skal påvirkes. Der arbejdes fortsat med at fremme regulering af ftalater i forbrugerprodukter og tekstiler.
- For at understøtte arbejdet med EU regulering af de særligt problematiske stoffer vil Miljøstyrelsen i 2018 udarbejde et oplæg til en strategi for, hvilke stoffer der skal sættes ind over for, som der følges op på i forbindelse med den årlige screening af forskningsindsatsen.
- Når Danmark arbejder for, at der indføres EU-regulering skal det baseres på alliancer og samarbejder med andre lande med samme tilgang til problematiske stoffer som Danmark. Danmark arbejder fortsat sammen med REACH-UP-landene samt andre relevante samarbejdspartner.
- Danmark skal spille stærkt ind til EU's non-toxic environment strategi med udgangspunkt i 7. Miljøhandlingsprogram samt opfølgning på Kommissionens REACH review, som forventes ultimo 2017.
- Miljø- og fødevareministeren indkalder aftaleparterne til en drøftelse af det danske indspil til EU-Kommissionen om non-toxic environment strategi i januar 2018.
- Mulighederne for afholdelse af en europæisk/international kemikonference på højt niveau/ministerkonference afsøges.
- Miljø- og Fødevareministeriet har i en årrække støttet specifikke projekter udført af EEB (European Environmental Bureau), da det er den NGO i EU, som vi er tættest i kontakt

med og drager størst fordel af at samarbejde med i forbindelse med politikudvikling og konkrete sager.

- Miljø- og Fødevareministeriet yder også tilskud for et år ad gangen til 92-gruppen, som er et netværk af 25 danske miljø- og udviklingsorganisationer, der siden 1991 med udgangspunkt i Rio-konferencen i 1992 har koordineret miljø- og udviklingsorganisationers arbejde.

Økonomioversigt for ny Fælles Kemiindsats 2018-2021

Tabel 1
Økonomioversigt for ny Fælles Kemiindsats 2018-2021

Mio. kr., 2018-priser	I alt
1. Oplyste forbrugere	16,6
1.1 Forbrugerinformation og kampagner	4,3
1.2 Viden om biocider/sikker brug af biocider på jobbet	3,3
1,3 Allergistrategi	5,0
1.4 Miljømærker	4,0
2. Fair vilkår	67,0
2.1 REACH og CLP	46,1
2.2 Cirkulær økonomi og plast	4,1
2.3 Innovation i kemi	6,1
2.4 Information til virksomheder om og tilskud til biocider	5,7
2.5 Vejledning til virksomheder om kemi i fødevarer	1,0
2.6 PVC-indsats	4,0
3. De fem skadevirkninger i fokus	32,3
3.1 Globale konventioner	6,5
3.2 Biocider	20,7
3.3 Forberede regulering af CMR, hormonforstyrrende, neurotox og PBT/POP	5,1
4. Forskning og vidensopbygning	107,6
4.1 Forstærket forskningsindsats i hormonforstyrrende stoffer med styrket fokus på effekter hos mennesker	34,3
4.2 Allergicenter	18,9
4.3 Forskningsprojekterne mellem DTU Fødevarainstitutet og Fødevestyrelsen	54,4
5. Kontrol og overvågning	61,3
5.1 Kontrol i forhold til REACH og CLP	13,3
5.2 Kontrol i forhold til biocidforordningen	7,2
5.3 Kontrol med forbrugerprodukter, herunder styrket importkontrol	7,8
5.4 Undersøgelse af forbrugerprodukter	18,0
5.5 Kontrol og kompetenceudvikling af tilsynsførende mv.	13,0
5.6 Ny kontrol af biocidrester i fødevarer	2,0
I alt	284,8